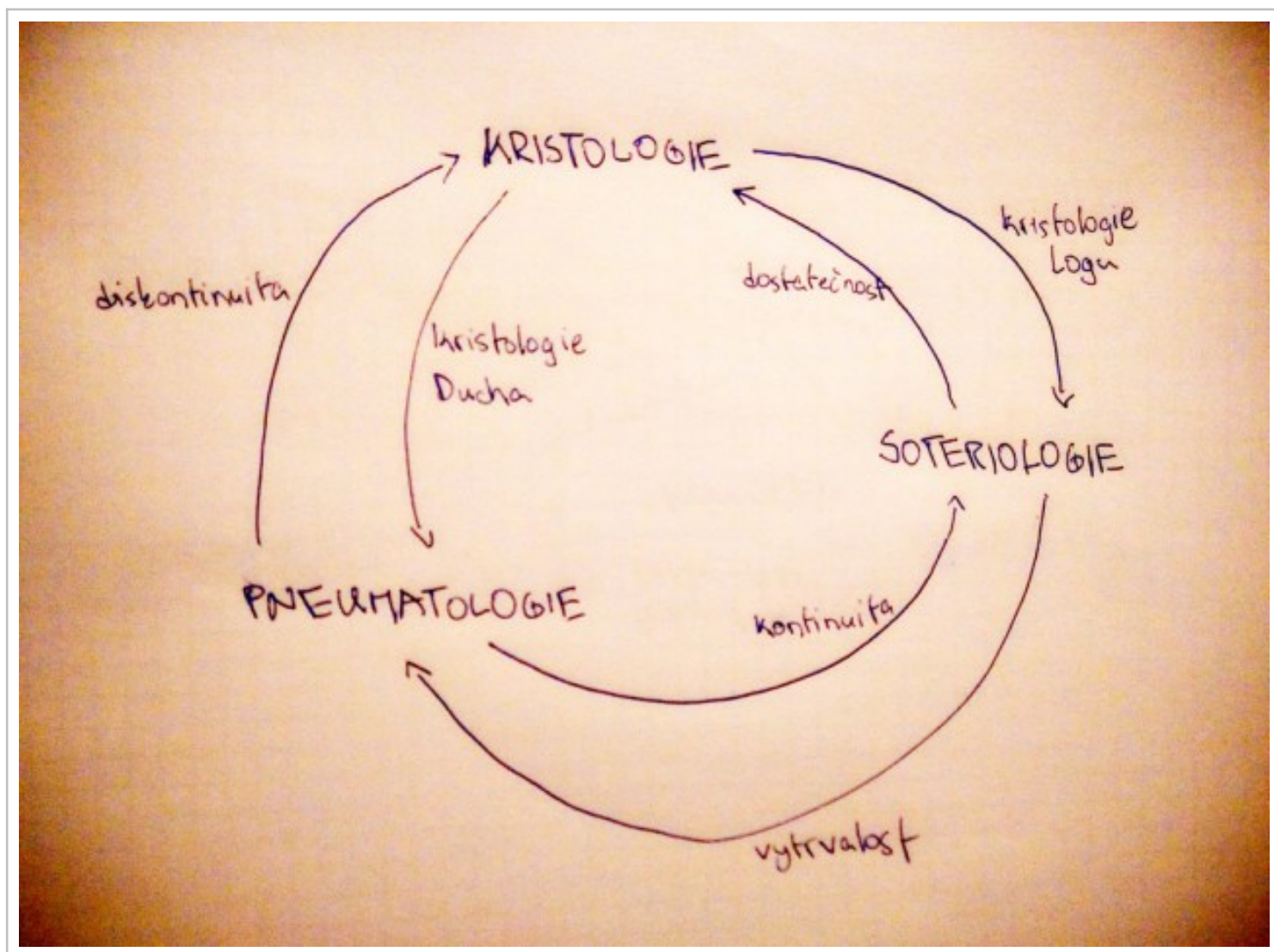

Diagram rovnováhy trojiční teologie

Teologie | 18.5.2015 @ 19.57

Trojiční (trinitární) teologie počítá s aktivitou třech božských osob v různých úlohách v různých situacích. Když pak o těchto úlohách a situacích mluvíme, pak jaksi implicitně kategorizujeme vlákna diskuse na jednotlivá odvětví. O Duchu svatém mluvíme v pneumatologii, o Pánu Ježíši v kristologii a o Bohu Otci v soteriologii. Včera odpoledne jsem si pod poryvem inspirace v mé mnišské kobce na CTS nakreslil následující diagram, jímž ilustruji nutnost rovnováhy pneumato-, kristo- a soterio- logie za účelem vyhnutí se extrémům. Samozřejmě i má pozice může být extrémní v tom, že se snaží za každou cenu udržet rovnováhu. Soud nad sebou ale přenechám jiným a sdílím onen diagram. Dbejte prosím vysvětlení pod obrázkem, abyste zjistili, co chtěl básník říci:

Pokud se kristologie vydá vstříc pneumatologii, zrodí se tzv. „kristologie Ducha“ (možná lépe: pneumatická kristologie). Ta zdůrazňuje Kristovo naplnění Duchem svatým na úkor Jeho vlastního božství. Kristus nemusel být Bůh, protože stačí, aby byl člověk dokonale naplněný Duchem svatým. Svým plným obecnstvím s Duchem svatým nám Kristus poskytl příklad hodný následování.

Vydá-li se kristologie vstříc soteriologii, vytratí se z obrazu Kristova života ponětí o Jeho příkladné součinnosti s Duchem svatým. Kristus tak není ani tak příkladem, jako spíše „pouhým“ spasitelem, tj. činitelem v soteriologickém procesu. Za absence Ducha svatého v pozemském životě Krista dochází k předůraznění Jeho božství. Kristus pak není příkladem ani v utrpení a pokušení, protože božský zjev v lidské podobě nemůže reálně trpět, ani zhřešit.

Pneumatologie na cestě ke kristologii ztrácí ponětí o kontinuálním působení Ducha svatého v životě věřícího. Je zde prázdná mezera mezi první zkušeností obrácení a druhou zkušeností, jejímž účelem je svědectví o Kristu. Duch svatý je tak dán ve dvou dávkách: při obrácení jako dar nového života a později jako přídatný dar (lat. donum superadditivum) k prorocké službě zvěstování Kristova království.

Na cestě k soteriologii pneumatologie naopak ztratí ponětí o pokračujícím díle Ducha svatého. Duch je dán při obrácení a žádné zmocnění ke službě není. Je zde pouze Duch dle Pavla (Ř 8,9), Duch podle Lukáše se nekoná (Lk 24,49), neboť se čte skrz pavlovskou soteriologickou čočku.

Soteriologie směřující ke kristologii zdůrazňuje dostatečnost křesťana v Kristu. Kristus jako statický prvek spásy je neochvějnou zárukou vytrvání svatých. Neodolatelná milost křesťana nikdy nepustí, protože se zakládá ve svrchovaném Božím dekretu.

Zamíří-li soteriologie k pneumatologii, pak i povaha milosti nabude dynamického rozměru. Ano, Kristův kříž stojí neochvějně, ale je to mírný hlas Ducha svatého, který věřící volá k odpovědi. Tím se rodí důraz na osobní odpovědnost namísto opovážlivého spoléhání na milost Boží.

Následující už snad ani netřeba dodávat. Za prvé, jde o diagram popisující funkci některých jevů, které jsou ve skutečnosti daleko složitější. Zde jde o škatulkování, které nakonec v praxi na nikoho neplatí, protože jen velmi servilní teolog se nechá napěchovat do denominačního vyznání víry, které navíc samo mívá svá slepá místa a idiosynkrazie. Za druhé, nic není černobílé a mírný důraz tu nebo tam nemusí znamenat nerovnováhu v teologii. Za třetí, pokud diagram přijmeme jako intelektuální cvičení, ne jako detektor hereze, můžeme si všimnout, že funguje pro celé páry protilehlých vrcholů.

1. Důraz na pneumatologii vede k pneumatické kristologii a k arminianismu. Typický případ letničního mainstreamu.
2. Důraz na soteriologii vede ke kristologii Logu a k důrazu na kontinuální dílo Ducha svatého po znovuzrození.
3. Důraz na kristologii vede ke kalvinismu a z druhé strany k radikální diskontinuitě. Jak to? Prostě proto, že v kalvinismu je člověk znovuzrozen už před obrácením. Cokoli tedy Duch svatý učiní, učiní to diskontinuálně s obrácením!

Tak... teologické ekvilibristiky bylo dost. Jdu dočíst skvělou knihu *Reading Luke-Acts in the Pentecostal Tradition*, kterou napsal můj pan profesor. Zdravím a žehnám z Bruselu.

